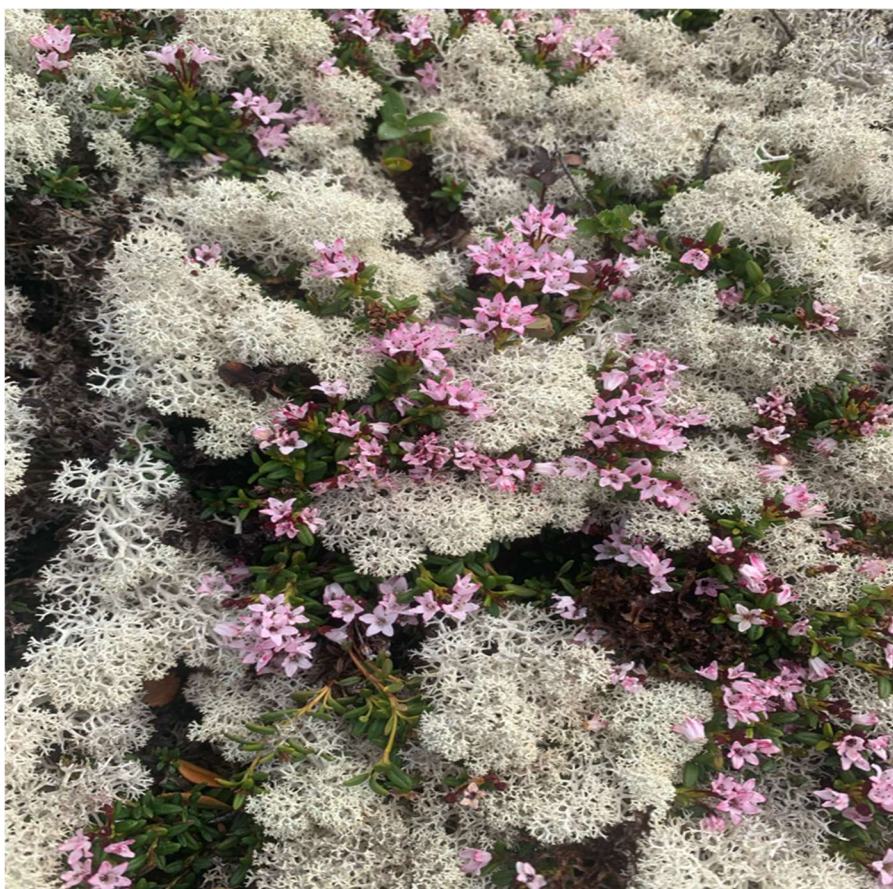

Bilde 1: Greplyng (*Loiseleurai procumbens*), Veslekletten, av Mona Brennodden

Forslag til planprogram - Kommunedelplan Naturmangfold 2028- 2038

STOR-ELVDAL KOMMUNE 10.08.2026

Innhold

1 Premisser for planarbeidet	2
1.1 Bakgrunn for planarbeidet	2
1.2 Planens mål	2
1.3 Planens status og virkning	4
1.4 Nasjonale og regionale føringer	4
Plan- og bygningsloven.....	4
Naturmangfoldloven	4
Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027	5
Internasjonale forpliktelser	5
Meld. St. 35 (2023–2024) Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold.....	5
Miljødirektoratets veiledning	5
Vannforskriften.....	6
Regionalplan for Rondane - Sølknletten	6
1.5 Lokale føringer	6
2 Hovedinnholdet i planen	6
2.1 Plandokumentet.....	6
2.2 Handlingsprogram	7
Prioritering, tiltak og oppfølging	7
3 Utredningsbehov	8
4 Planprosess og framdriftsplan	9
5 Medvirkning.....	10

1 Premisser for planarbeidet

1.1 Bakgrunn for planarbeidet

I arbeidet med planstrategi for Stor-Elvdal kommune 2024-2027 ble det gjort følgende vedtak: *Gitt at tilskuddsordningen til arbeid med å ivareta naturmangfold (Natursats) videreføres vil Stor-Elvdal kommune søke om Natursats-midler i 2026 for å utarbeide en kommunedelplan for naturmangfold.*

Kommunen søkte om Natursatsmidler for 2026, og fikk innvilget sin søknad, på totalt 400 000,-.

Utbetalingsplan

Planlagt utbetalt	Beskrivelse	Beløp
202612	Utbetaling av tilskudd til å utarbeide/revidere kommunedelplan for naturmangfold	100 000
202712	Utbetaling av tilskudd til å utarbeide/revidere kommunedelplan for naturmangfold	200 000
202812	Utbetaling av tilskudd til å utarbeide/revidere kommunedelplan for naturmangfold	100 000

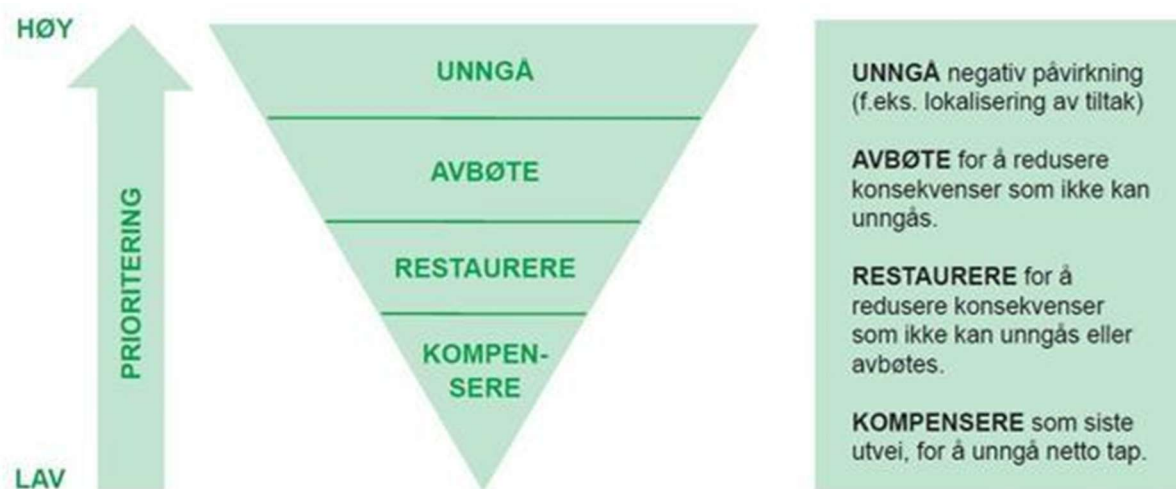
Dette planprogrammet beskriver planprosessen for arbeidet med Kommunedelplan for naturmangfold 2028-2038 for Stor-Elvdal kommune.

Kommunedelplanen skal begrunne kommunens langsiktige mål innenfor området, vise hvilke utfordringer man står ovenfor og redegjøre for strategier for en ønsket utvikling av naturmangfoldet i kommunen. Planprogrammet gjør rede for:

- Premisser for planarbeidet
- Hovedinnholdet i planen
- Utredningsbehov i planprosessen
- Planprosess og framdriftsplan
- Medvirkning

1.2 Planens mål

Hovedmålet med utarbeidelse av kommunedelplanen for naturmangfold er å sikre at kommunen får et relevant og effektivt styringsverktøy. Dette er nødvendig for å møte nye utfordringer, tilpasse seg oppdatert kunnskap og ivareta fremtidige behov. En ny kunnskapsbasert plan styrker kommunens evne til å beskytte naturmangfoldet og fremme en bærekraftig utvikling. Kommunen skal ha en kunnskapsbasert forvaltning av naturmiljøet som grunnlag for nødvendige beslutninger og målrettede tiltak. Det skal legges opp til at kommunen først og fremst skal unngå negativ påvirkning på naturmangfoldet, deretter avbøte, restaurere og i siste instans kompensere.

Figur 1: Figur fra Meld. St. 14 (2015–2016) -Natur for livet. Figuren illustrerer at størst gevinst oppnås ved å unngå eller begrense, deretter avbøte eller kompensere som siste utvei.

Kommunedelplan for naturmangfold skal gi Stor-Elvdal kommune et helhetlig og oppdatert grunnlag for å ivareta naturmangfoldet i kommunens forvaltning og arealplanlegging. Planen skal bidra til en bærekraftig utvikling ved å sikre at hensynet til naturverdier inngår som en sentral del av kommunens beslutningsgrunnlag, samtidig som den legger til rette for en balansert utvikling av lokalsamfunnet.

Målsettingene med planarbeidet er å:

- **Etablere et oppdatert kunnskapsgrunnlag**
Samle, systematisere og vurdere eksisterende kunnskap om naturmangfoldet i kommunen, samt identifisere eventuelle behov for ytterligere kartlegging. Et oppdatert kunnskapsgrunnlag skal bidra til kunnskapsbaserte og forutsigbare beslutninger i kommunens areal- og ressursforvaltning.
- **Fastsette mål og strategier for ivaretagelse av naturmangfoldet**
Utarbeide langsiktige mål og strategier for bevaring, bærekraftig bruk og restaurering av naturverdier, med utgangspunkt i lokale forhold, nasjonale føringer og kommunens utviklingsbehov.
- **Styrke naturhensynet i arealforvaltningen**
Utvikle planen som et strategisk styringsverktøy som gir et bedre grunnlag for å vurdere naturhensyn i kommuneplanlegging, reguleringsplaner, byggesaksbehandling og annen forvaltning etter plan- og bygningsloven.
- **Tilpasse kommunens forvaltning til gjeldende lovverk og nasjonale mål**
Sikre at kommunens arbeid med naturmangfold bygger på gjeldende lovverk, herunder naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven og relevante nasjonale forventninger og strategier for naturforvaltning.
- **Bidra til helhetlig og tverrfaglig forvaltning**
Legge til rette for at hensynet til naturmangfold sees i sammenheng med blant annet klima, landbruk, skogbruk, friluftsliv, reiseliv, næringsutvikling og arealbruk, slik at kommunen kan gjøre helhetlige avveininger mellom ulike samfunnsinteresser.

- **Sikre bred medvirkning og lokal forankring**

Involvere innbyggere, grunneiere, næringsliv, frivillige organisasjoner, interessegrupper, offentlige myndigheter og andre relevante aktører i planprosessen. Dette skal bidra til et godt beslutningsgrunnlag og en plan med bred legitimitet.

Bilde 2: Starrlibella (*Aeshna juncea*), Vinjeveien, av Mona Brennodden

I det videre planarbeidet skal det utarbeides mål, strategier og prioriterte tiltak for blant annet ivaretagelse av viktige naturområder, økologiske sammenhenger, naturrestaurering, ivaretagelse av karbonrike arealer, bekjempelse av fremmede arter, styrking av kunnskapsgrunnlaget og andre tema som er relevante for naturforvaltningen i Stor-Elvdal kommune.

1.3 Planens status og virkning

Planen skal utarbeides som en tematisk kommunedelplan. Planen skal være et strategisk kunnskaps- og styringsverktøy for kommunen og gi føringer for kommunens prioriteringer innen naturforvaltning. Planen skal blant annet kunne brukes som kunnskapsgrunnlag ved revisjon av kommuneplanens arealdel, reguleringsplanlegging, byggesaksbehandling,

naturforvaltning og prioritering av tiltak. Planen vil ikke være juridisk bindende.

1.4 Nasjonale og regionale føringer

Plan- og bygningsloven.

Kommunedelplanen utarbeides etter plan- og bygningsloven. Planleggingen skal bidra til bærekraftig utvikling, ivareta naturverdier og sikre at miljøhensyn vurderes i arealforvaltningen. PBL §§ 1-1, 3-1, 11-12 og 11-13 regulerer kommunens planlegging og kommunedelplaner.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven er den viktigste sektorovergrepene loven for naturforvaltning. Særlig relevante er prinsippene i §§ 8-12 om:

- kunnskapsgrunnlaget
- føre-var-prinsippet
- samlet belastning
- økosystemtilnærming
- miljøforsvarlige driftsmetoder

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027

Regjeringen vedtar hvert fjerde år nasjonale forventninger som kommunene skal legge til grunn i planleggingen. De gjeldende forventningene legger stor vekt på:

- ta vare på naturmangfold og økologiske sammenhenger,
- begrense nedbygging av verdifull natur,
- restaurere natur der det er mulig,
- bruke oppdatert kunnskapsgrunnlag,
- integrere naturhensyn tidlig i planleggingen.

Internasjonale forpliktelser

Kommunene forventes å bidra til oppfølging av:

- FNs konvensjon om biologisk mangfold (CBD)
- Naturavtalen fra Montreal (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework)
- FNs bærekraftsmål, særlig mål 14 (liv under vann) og 15 (liv på land) om natur og økosystemer

Norge har gjennom Naturavtalen forpliktet seg til å bidra til å stanse og reversere tapet av naturmangfold, blant annet gjennom mål om å bevare og restaurere natur og sikre viktige naturområder. Planarbeidet skal ses i sammenheng med Norges oppfølging av Naturavtalen.

Meld. St. 35 (2023–2024) Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold

Denne meldingen er Norges oppfølging av den globale naturavtalen og legger opp til at kommunene skal:

- styrke kunnskapen om natur,
- redusere tap av naturmangfold,
- prioritere restaurering av natur,
- ivareta truede arter og naturtyper,
- bruke planlegging som et sentralt virkemiddel.

Miljødirektoratets veiledning

Miljødirektoratet har utarbeidet veiledning for kommunal naturforvaltning, blant annet om:

- kommunedelplan for naturmangfold,
- kartlegging og verdsetting av natur,
- bruk av Naturbase, Artskart og andre kunnskapskilder,
- økologiske sammenhenger og restaurering.

Vannforskriften

Der planen berører vassdrag og våtmarker, skal den ses i sammenheng med vannforskriften og regionale vannforvaltningsplaner. Miljømålene om god økologisk og kjemisk tilstand skal legges til grunn.

Bilde 3: Skogsmarihånd (*Dactylorhiza fushii*), Nordstumoen, av Mona Brennodden

og arealeffektivt

Regionalplan for Rondane - Sølnekletten

Opprettholde sammenhengende leveområder og trekkmuligheter for villrein.

1.5 Lokale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt 2019.

- Stor-Elvdal kommune skal bidra til å oppfylle nasjonale miljømål, være en foregangskommune som planlegger for et klima i endring og en grønnere hverdag.

Kommuneplanens arealdel, vedtatt 2005, (er under revisjon).

Kommuneplanens arealdel er kommunens øverste juridiske arealplandokument, og gir de overordnede føringene på hvor det skal være vern og hvor det skal være utbygging.

Kommunedelplan klima og energi, vedtatt 2020

- Opprettholde karbonbinding i landarealer
- Kommunens utbyggingsmønster skal være miljøvennlig

2 Hovedinnholdet i planen

2.1 Plandokumentet

Planen skal utarbeides som en kommunedelplan med en tidshorisont på 10 år, gjeldende fra tidspunktet planen vedtas. Kommunedelplan for naturmangfold 2028–2038 vil bestå av en tematisk del som beskriver naturmangfoldet i Stor-Elvdal, fastsetter mål for kommunens arbeid med naturmangfold og synliggjør sentrale utfordringer og muligheter for å ivareta naturverdiene i kommunen. Planen vil omfatte både fjell-, skog- og kulturlandskap, vassdrag, våtmark og andre naturtyper og leveområder som er viktige for arter og økosystemer.

Bilde 4: Bekk på Opphus av Camilla Anderson

Planen vil i tillegg inneholde en handlingsdel med konkrete mål og tiltak for å ivareta og styrke naturmangfoldet. Den skal være et kunnskaps- og beslutningsgrunnlag for kommunens videre planlegging, saksbehandling og forvaltning, og bidra til at hensynet til naturmangfold blir ivaretatt på tvers av kommunens ansvarsområder.

Sentrale temaer i planarbeidet vil være å oppdatere og sammenstille kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i Stor-Elvdal, identifisere områder med særlig viktige naturverdier og vurdere behov og muligheter for ivaretagelse, skjøtsel og naturrestaurering, og der det er relevant vurdere områder som kan være aktuelle for vern. Hensynet til villrein, sammenhengende naturområder, vassdrag, myr og

våtmark, skog og andre viktige naturtyper vil stå sentralt.

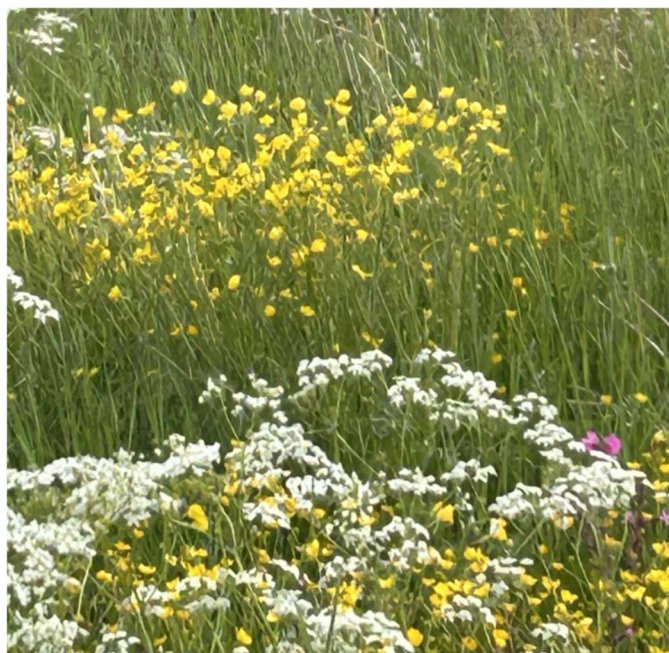
2.2 Handlingsprogram

Prioritering, tiltak og oppfølging

Som en del av arbeidet med Kommunedelplan for naturmangfold 2028–2038 vil det gjennomføres en prioriteringsprosess for å identifisere de viktigste utfordringene og tiltakene for å ivareta og styrke naturmangfoldet i Stor-Elvdal. Tiltakene skal vurderes ut fra blant annet forventet effekt for naturmangfoldet, kunnskapsgrunnlag, gjennomførbarhet og tilgjengelige ressurser.

Planen skal munne ut i en prioritert handlingsdel med konkrete tiltak for planperioden. Tiltakene vil så langt det er mulig beskrives med mål, ansvar, tidsramme og behov for ressurser eller finansiering. Det vil også vurderes hvilke tiltak som kan gjennomføres gjennom kommunens ordinære virksomhet, og hvilke som kan være aktuelle for statlige eller regionale tilskuddsordninger.

Gjennomførte tiltak, måloppnåelse, ny kunnskap og endrede forutsetninger vil inngå i kommunens løpende arbeid med naturmangfold. Behovet for justering og revisjon av handlingsprogrammet vil vurderes som en del av arbeidet med kommunal planstrategi. Dette vil gi anledning til å oppdatere og prioritere tiltak underveis i planperioden.

Bilde 5: Eng på Steinvik av Camilla Anderson

3 Utredningsbehov

Et godt og oppdatert kunnskapsgrunnlag vil være en viktig forutsetning for arbeidet med Kommunedelplan for naturmangfold 2028–2038. Det finnes allerede tilgjengelig kunnskap om naturmangfoldet i Stor-Elvdal, og planarbeidet skal i første omgang baseres på og bygge videre på denne kunnskapen. Som en del av planarbeidet skal kommunen samle, systematisere og vurdere eksisterende kunnskap, med særlig vekt på å synliggjøre viktige naturtyper, arter, leveområder og økologiske sammenhenger, samt identifisere særlig viktige og sårbare naturområder.

Det skal gjennomføres en vurdering av kunnskapsgrunnlaget for å identifisere vesentlige kunnskapshull og behov for ny kartlegging. Behovet for ny kunnskapsinnhenting skal prioriteres ut fra blant annet naturverdi, sårbarhet, påvirknings- og trusselbilde, arealpress og kommunens behov for kunnskap i den videre planleggingen. Planarbeidet skal også vurdere områder hvor det kan være aktuelt med naturrestaurering eller skjøtsel.

I planarbeidet vil følgende temaer være særlig relevante:

- truede og sårbare arter og naturtyper
- villrein og økologiske sammenhenger
- myr, våtmark og andre karbonrike arealer
- vassdrag og kantsoner

- gammel skog, naturskog og andre viktige skogmiljøer
- fremmede arter
- naturrestaurering og skjøtsel
- påvirkning fra arealendringer og utbygging
- samlet belastning og fragmentering av leveområder

Relevant kunnskap skal så langt som mulig gjøres tilgjengelig gjennom offentlige databaser og kartløsninger, slik at kunnskapsgrunnlaget kan benyttes i kommunens videre arealforvaltning, planlegging og saksbehandling.

Listen over temaer er ikke uttømmende. Ytterligere kunnskapsbehov kan avdekkes gjennom planarbeidet og følges opp i planperioden.

4 Planprosess og framdriftsplan

Ansvar for gjennomføring av planarbeidet ligger til forvaltningsavdelingen. For å sikre deltakelse fra alle relevante deler av organisasjonen, vil det opprettes en prosjektgruppe. Det vil også kunne være aktuelt med kjøp av konsulentbistand.

Det legges opp til at forslag til planprogram og varsel om oppstart av planarbeidet behandles politisk i september 2026. Planprogrammet sendes deretter på høring og legges ut til offentlig ettersyn parallelt med varsling av oppstart. Etter høringsperioden bearbeides planprogrammet på bakgrunn av innkomne innspill før det legges fram for politisk fastsetting.

Arbeidet med kunnskapsgrunnlag og planforslag vil i hovedsak foregå gjennom 2027. Det tas sikte på politisk 1.

gangsbehandling av planforslaget januar-februar 2028, etterfulgt av høring og offentlig ettersyn. Etter bearbeiding av høringsinnspill legges det opp til sluttbehandling og vedtak av kommunedelplanen høsten 2028.

Framdriften er veiledende og kan bli justert underveis i planarbeidet dersom det oppstår behov for ytterligere utredninger, medvirkning eller behandling av innspill.

Bilde 6: Villrein på Vinjeveien av Mona Brennodden

Prosess	Forventet framdrift
Forslag til planprogram og varsel om planoppstart – politisk behandling	September 2026
Høring og offentlig ettersyn av planprogram og varsel om planoppstart (min 6 uker)*	September–november 2026
Bearbeiding av planprogram og innarbeiding av høringsinnspill	November–desember 2026
Fastsetting av planprogram – politisk behandling	Januar-februar 2027
Utarbeidelse av planforslag og kunnskapsgrunnlag	2027
Politisk 1. gangsbehandling av planforslag	Januar-februar 2028
Høring og offentlig ettersyn av planforslag	Vår 2028
Bearbeiding av høringsinnspill og ferdigstilling av plan	Sommer-høst 2028
Sluttbehandling og vedtak av kommunedelplan	Høst 2028

* Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn samtidig med varsling av planoppstart (jf. PBL).

5 Medvirkning

Utarbeidelse av planen som en kommunedelplan i henhold til plan- og bygningsloven (PBL) sikrer medvirkning fra alle statlige, regionale og kommunale myndigheter og andre offentlige organer, private organisasjoner og institusjoner, som blir berørt av forslaget. I henhold til PBL § 4.1 skal planprogrammet redegjør for medvirkningsprosessen.

Et godt forankret arbeid med Kommunedelplan for naturmangfold krever samarbeid og dialog med flere aktører. Kommunale virksomheter, grunneiere, næringsliv, interesseorganisasjoner, lag og foreninger, fagmiljøer og innbyggere vil være viktige bidragsytere i planarbeidet. Lokal kunnskap og erfaring vil være et viktig supplement til eksisterende fag- og kunnskapsgrunnlag.

Kommunen skal legge til rette for en åpen og inkluderende planprosess, der berørte aktører og innbyggere får mulighet til å komme med innspill. Ved oppstart av planarbeidet vil kommunen informere om planarbeidet gjennom kommunens nettsider, lokalavis og relevante digitale kanaler. Relevante aktører vil også varsles direkte.

Barn og unges interesser skal ivaretas i planarbeidet og kommunen vil i tillegg til ungdomsrådet vurdere andre egnede former for å innhente synspunkter fra barn og unge.

Innspill fra interesseorganisasjoner, grunneiere, fagmiljøer og personer med lokalkunnskap vil være viktige for å styrke kunnskapsgrunnlaget og bidra til at lokale naturverdier, utfordringer og muligheter blir synliggjort. En åpen og inkluderende prosess skal bidra til god forankring av planen og et bedre grunnlag for prioritering av mål og tiltak.

Hvem	Når	Hvordan
Innbyggere	Ved planoppstart og gjennom planprosessen	Kommunens nettsider, lokalavis, sosiale medier og offentlige høringer
Grunneiere, næringsliv, lag og foreninger, interesseorganisasjoner og andre interessenter	Gjennom planprosessen	Høringer, informasjonsmøter, dialogmøter, workshop og skriftlige innspill
Kommunale virksomheter og ansatte	Gjennom planprosessen	Møter, arbeidsmøter, workshop og tverrfaglig samarbeid
Politikere	Gjennom planprosessen	Politisk behandling, orienteringer og utvalgsmøter
Barn og unge	Gjennom planprosessen	Høring og andre egnede former for medvirkning. Planforslaget oversendes ungdomsrådet når dette er aktuelt
Fag- og sektormyndigheter	Ved planoppstart og ved høring av planforslag	Varsling, høring og dialog etter behov
Personer og miljøer med lokal naturfaglig kunnskap	Gjennom planprosessen	Dialog, innspill, møter og bidrag til kunnskapsgrunnlaget

Bilde 7: Bekk på Vinjeveien av Mona Brennodden